

כיוון חרש

שבט תשע"ה פברואר 2015

המגזין לאגודת הוותיקים ביערות

גיליון 212

לא הינן אבס לבן
גבלה וארץ זמן
יום הולדת לאילון!

הגימלאי עשה את שלו 5-4 עם בחירה 7-6 "קזבק", אוניה וסיפור 8-9
מדורים קבועים: ספר - סיפור - סרט - בריאות - אופנה - טכנולוגיה - עברית - בישול - תשבץ - טריוויה

למשלם המיסים 7 מיליון דולר, מנהלי בנק לאומי שסייעו ללקוחות אמריקאיים להעלים מס אינם לוקחים אחריות, מקורבו של ראש עיריית רמת-גן, ישראל זינגר, שנחשד בקבלת שוחד, אותו מקורב, ג'קי אביטל, מאחל לח"כ לשעבר כרמל שאמה-הכהן "שאלוהים ישרוף אותו", הלוביסט ישראל ישעיהו קיבל מיליונים בתיווך לשוחד, קוצצה תכנית להכשרת מאות אחיות בשנה למרות המחסור הגדול, אייל גולן ובת זוגו ערכו מסיבת ברית ל-1,500 מוזמנים. כולם הגיעו. בירושלים החל קמפיין על אוטובוסים עם הסיסמה: "לבוש קצר מקצר חיים", בנתב"ג השתרכו תורי ענק בשל שביתת עובדי משרד הפנים, סוללות ליתיום של צה"ל נשרפו וחשפו שכונות מגורים שלמות לסכנה בריאותית, תלמידים לא יוצאים כבר חודשים לטיולים שנתיים בשל עיצומי המורים. אלה הן רק חלק מההידעות. היו עוד. וזה היה רק ביום אחד.

השינוי צריך להתחיל מלמעלה ומלמטה בו זמנית. גם ההכתבה הפוליטית המלוכלכת חייבת להשתנות, אבל גם הערכים הבסיסיים של יושר וכבוד חייבים לחזור לסדר יומנו. לא כי כך יאה, אלא כי אם לא – יקיץ עלינו הקץ.

Mehulal2@netvision.net.il

פתחתי עיתון באחד מימי החול של החודש שעבר. סתם יום. כאלה היו המון לפני ויהיו גם אחרי. להלן תמצית הידיעות: הטיסות של ראש הממשלה נתניהו בקדנציה הקצרה שלו עלו

לזכרו של "האבא" של הגינאלאים

✿ מאת: מאיר חוטקובסקי

לפני מספר חודשים הלך לעולמו יו"ר הסתדרות הגמלאים, גדעון בן ישראל ז"ל, בגיל 91. בן ישראל ייזכר כאחד הלוחמים ללא חת למען הגמלאים, וכל זאת בהתנדבות מלאה.

בן ישראל, עורך דין בהכשרתו, כיהן כחבר כנסת מטעם מפלגת מפא"י בכנסת הרביעית והחמישית. החל משנת 1992 עמד בראש הסתדרות הגמלאים עד ליום מותו. הוא ניסה להריץ מפלגת גמלאים שהקים ועמד בראשה בבחירות לכנסת ה-15 בשנת 1999, אך היא לא עברה את אחוז החסימה.

הוא היה מאלה שכל הזמן הביאו לתודעת קובעי המדיניות והציבור הרחב את ההזנחה וההפקרה של האזרחים הוותיקים. הוא נלחם לסכל ניסיונות של פגיעה בקצבות הזקנה ובניצולי השואה, ולא פעם ארגן הפגנות ועמד בראשן למרות גילו המתקדם.

בן ישראל הפך ל"כתובת" עבור מגזר הקשישים מחד גיסא וגורמי ממשל וכנסת מאידך גיסא, והיה ממקימי הפדרציה האירופית של ארגוני הקשישים שהעניקה לו לא מכבר אות הוקרה לפועלו. **יהי זכרו ברוך.**

Meir-ch@bezeqint.net

+ / - פלוס מינוס

פלוס

איך לא חשבו על זה קודם? גימליאדה. יום ספורט המיועד כולו לאזרחים ולאזרחיות הוותיקים של רעננה. בתחילת מאי יתקיים בפארק רעננה, בסמוך לאגם, יום ספורט שיורכב מתחנות הפעלה מוגוונות המותאמות לקהל היעד. מדריכי ספורט מטעם רשות הספורט בעירייה ידריכו את המתאמנים, יחולקו פרסים וכל משתתף יקבל שי. בנוסף יוקמו במקום דוכני אומנות פרי יצירתם של הגמלאים. על המפעל היפה הזה אחראים במשותף מאו"ר ("מועצת אזרחים ותיקים") בראשותה של אביבה קניג, מועדון הזהב בניהולה של תמר ורשבסקי וכן רשות הספורט ואגף התרבות של העירייה. יופי!

מינוס

מקרה קלאסי של תמונה אחת ששווה 1000 מילים.

עורכת ראשית: מלכה מהולה

עורכת לשונית: לאה הראל

חברי המערכת: נילי אפלבוים, אביבה אסיאן, בלומה בינשטוק, שלמה בינשטוק, חנה גלבוט, נח הורניק, יהודית הלפר, ברכה ויסברט, מאיר חוטקובסקי, לאה קליין, אורה צרויה, אביבה קניג.

צלם המערכת: מוטי בן-ארויה

כתובת המערכת: רח' ההגנה 114 רעננה, מיקוד 4331125

טלפון: 09-7747041, פקס: 09-7729320

המז"ל: העמותה למען האזרח הוותיק ברעננה.

מודעות לפרסום: זכות מרים,

נייד: 052-2546043

גרפיקה: מנדל עיצוב והפקות דפוס (אנה קירי).

תגובות לכתבות בעיתון ניתן לשלוח לכל אחד מחברי המערכת. ראה מייל בתחתית הכתבות.

תמונת שער:

חרמון ישראלי

צילום: מלכה מהולה

אני רוצה להוסיף ולהיות מפשי, ובקשות לי מהגיל השלישי.

שקט לי וסביבי דומיה מגלי מוחי פורצת המיה, אני רוצה להוסיף ולהיות מפשי ובקשות לי מהגיל השלישי.

אף שהנחלים כלם הולכים בקל זאת יש כמה שממשיכים, שמר לנו גיל על אותם מעטים שהם לנו עדין נותרו עמיתים, את שיש לנו, אנו נעצים, אף שהם לא כל מה שהיינו רוצים.

שנדע להבחין בין אמתות להבלים ושבין היטב... את צרון המלים, שחם לבבנו אהבות ינפק ופשפור או מחזה יוסיף לרתק.

שנהיה מערים בין מסבים ולא שיאמרו: הזקן לא מבין!

שיאמרו הילדים: סבא בוא! ושללא יפנה לנו צעיר את גבו.

שנחוש בכל יום כביום ההולדת, כשנתבונן בשמש העולה והיורדת, ובקמים של שחר רקיע נמתין לאור ששוב יפציע ויעפיל הוא על השחר וישאירנו מאחור.

בגילנו זה נאמר תודה ושיחה כי בו נקבל, רבית ותמורה.

הגיל השלישי לנו נתן כגיל של לפתח, והוא גיל שכל כלו מתנה ובקשהו מתוק, כמנה אחרונה.

ואנא גיל, אני אינני אורז או אנא ממך, אל תזדרז!

תודה לגילי השלישי המאפשר לי להיות מפשי, תודה לך גיל המבין את נפשי תודה לגילי שנותר אנותי.

dbeshel@gmail.com

שלמה רייזמן

מאת: לאה קליין * צילום: מוטי בן-ארויה

"את רעננה מושבתי אני נושא עד היום בליבי" אומר לי שלמה רייזמן שמתגורר כיום בתל-אביב. "את רוב האנשים שהיכרתי ואהבתי ברעננה ניתן למצוא כיום בסוף רחוב קלאוזנר (בית העלמין) ובהם הוריי, אלה ואריה רייזמן, שקבורים בחלקת ה"הגנה". אבי הגיע לרעננה בשנת 1926 והחל לעבוד כרועה הבקר של המושבה. מדי יום, בארבע לפנות בוקר, היה מתחיל לכנס את העדר בתחילת רחוב אחוזה שכולו היה חולי, צועד לאורך הרחוב ושורק במשרוקית ולקולה היו הפרות מופיעות מהרפתות לפתחי החצרות ומצטרפות לעדר. כשהוריי נישאו, הקימו את ביתם ברחוב אחד העם, אחד הרחובות הראשונים במושבה, שם נולדתי".

מהם זיכרונותיך מרחוב זה?

"ברחוב היו רק כמה בתים וכשנסלל הכביש, היינו אנחנו ילדי הרחוב הקטנים ממשיכים לסלול אותו בערב. היינו מוסיפים חפץ ומהדקים ולא הבנו מדוע בבוקר, כשהגיעו הפועלים, היו הורסים את עבודתנו.

באחד הבקרים פרצתי את שער גן מלכה, הכנסתי כמה מילדי הגן לפרדס שממול, העליתי אותם על הקרונית להובלת הפרי, שהייתה נעה על מסילת ברזל. דחפתי את הקרונית, קפצתי גם אני עליה ונסענו במהירות. לא ידעתי שבסוף הפרדס אין מעצור, נפלתי לתוך בור עמוק, שהכיל תפוזים רקובים ואבא שלך הוא שהציל אותי".

מזל שניצלת! אחרת לא הייתי מראינת אותך היום.

בבית הספר העממי למדתי איתך באותה כיתה וזכור לי שהמשכת להיות שובב לא קטן. "מייסדו של בית הספר העממי, כיום 'מגד', היה המחנך שלי במשך מספר שנים. כשפגשתי פעם את בניו, מתי ואהרון מגד, בתל-אביב הם אמרו ששערו של אביהם, המורה מגד, הלבין בגיל 35 ממעשי המשובה שלי.

פעם, אחד מילדי הכיתה שם "קפצון" מתחת לרגל השולחן של המורה מגד. נגרמה התפוצצות. ידי הפעם לא הייתה במעל, אבל המנהל, מר זלטיין (זיו), שנכנס לכיתה אמר: 'רייזמן, צא!' 'מדוע לא ברוידא?' שאלתי. 'גם ברוידא' אמר זלטיין לברוידא שפרץ בבכי. הרגשתי שאינני יכול להשאיר אותו לבדו בבכי והצטרפתי לבכי. נענשנו בסגירה בבית שימוש. בתוכי ידעתי שאבא של ברוידא, שהיה בהנהלת בנק הלוואה וחיסכון, יציל אותנו, וכך היה".

עם מעשי קונדס כאלה איך אפשר להצליח בלימודים?

"לקראת בחינות הגמר של כיתה ח' ישבנו שלושת החברים הטובים מרחוב אחד העם וחשבנו היכן זורקת המזכירה את ההעתיקים (סטנסלים) של הבחינות המודפסות, ואכן מצאנו אותם תוך זמן קצר בפח הזבל. נעזרנו באח הגדול של אחד מאיתנו לפתרון המבחנים. כתבנו את התשובות על הרגליים ובפתקים קטנים. התוצאות היו טובות. המורה מגד בישר להוריי: 'תמיד אמרתי שאם שלמה רוצה, הוא יכול'".

מסתבר שאם אתה רוצה, אתה באמת יכול. כיום אתה נושא בתפקידים רבים.

"סיימתי מדעי המדינה וכלכלה, הייתי עיתונאי בתחום הכלכלה והרפורטז'ות. לאחר זמן נבחרתי למנכ"ל התאחדות האיכרים, עבודה שבה התמדת שנים רבות, משוש חיי. דאגתי להרחבת המושבות הוותיקות: גבעת עדה, מטולה, ראש פינה, יסוד המעלה, כינרת ויבניאל. הקמתי לבקשתו של ידידי, אריאל שרון ז"ל, יחד עם חברי התאחדות, תשעה מצפים בגליל ושתי מושבות, אחת ברמת הגולן ואחת באזור לטרון. נבחרתי כסגן נשיא המדינות החקלאיות באגן הים התיכון. הקמתי חוות צאן גדולה במודיעין ו..."

היריעה תקצר אם אוסיף לתאר את פועלך, וכיום?

"כיום נכדיי הם אחת ההנאות הגדולות שלי בחיים, וביחד עם תחייה אשתי אני מקדיש להם המון זמן, מטייל איתם בארץ, בעיקר בגליל, אצל חברים רבים במגזר הערבי והדרוזי, מקדיש זמן לא מעט לעזרה לאנשים במצוקה. כך אני גם מחנך את ילדיי ונכדיי, ומעביר מורשת שקיבלתי מהוריי.

בימים אלה אני חוגג את יום הולדתי ה-80. בחרתי לחגוג זאת ברעננה, אהובתי".

Cleah1@walla.com

עשה את שולו

שאלה: אז מה היה לנו בקדנציה הקצרצרה של הממשלה ה-33?

תשובה: הקשישים, רווחתם, בריאותם, פרנסתם כל אלה לא ממש מעניינים את קובעי המדיניות.

מאת: מאיר חוטקובסקי

מ
אז ומעולם היה מגזר הקשישים שק החבטות של משרדי הממשלה. הקשישים תמיד האחרונים לכל תוספת תקציבית, והראשונים להיפגע מקיצוצי המשרדים. גם הממשלה היוצאת לא חרגה ממנהג קודמותיה.

למזלם של זקני קבוצת ניצולי השואה, הוביל את משרד האוצר יאיר לפיד, בנו של שורד שואה (טומי לפיד), שחש כי עליו למלא אחר צוואת אביו, ועמד על כך כי בהסכם הקואליציוני להרכבת הממשלה של הכנסת ה-19, יוקצבו לניצולי השואה 50 מיליון ₪ בלי כל קשר לתקציב. זו הייתה טיפה בים. באחת משיבות הממשלה הצהיר השר לענייני גמלאים, אורי אורבך: "רוב הקשישים העניים אינם ניצולי שואה, אלא עניים מיעוטי-הכנסה". בכך הוא כמובן צדק.

מדו"חות של ארגונים חברתיים עולה כי מעל 20% מהקשישים במדינת-ישראל (מעל 180,000) חיים מתחת לקו העוני. מדו"ח מבקר המדינה, שהתפרסם בסוף שנת 2014, עולה כי נעשו עוולות רבות למגזר הקשישים, וכי על משרד הרווחה והמשרד לאזרחים וותיקים מוטלת החובה "לבחון דרכים נאותות לקידום מעמדה של אוכליסיית הזקנים ולהבטיח טיפול נאות בזקנים". האם יחול שיפור במעמד הזקנים בעתיד? אם לשפוט על פי לקחי העבר, יש מקום לפסימיות. הטיפול בקשישים מתחלק בין שני משרדים. משרד הרווחה מטפל בקשישים הנזקקים, ואילו המשרד לאזרחים ותיקים דואג לרווחתם של הקשישים.

בפועל, משרד הרווחה והמשרד לאזרחים ותיקים לא עשו בקדנציה האחרונה פעולות משמעותיות שהיטיבו עם אוכלוסיית הקשישים. רצון טוב מצד המשרדים קיים. דיבורים על הצורך לפעול נשמעים חדשות לבקרים, אך בפועל היישום צולע ומקרע. מבקר המדינה מצא כי היו כשלים רבים בניהול מרכזי יום. כן הוא מונה כשלים רבים נוספים: לא הוקצו מספיק עובדים סוציאליים בעבור הזקנים, פרויקט "חיים בגיל", שנועד לשפר איכות חייהם של הקשישים, הופסק בגלל חוסר בתקציב, ומתן תוספת של 400 ₪ לזוג קשישים, שהייתה אמורה להיכנס לתוקף בשנת התקציב של שנת 2015, נדחה עד לאחר הקמת הממשלה ה-20 ואישור התקציב.

בניתוח שערך "המרכז להעצמת האזרח" נמצא כי בממשלה ה-33 היו יותר החלטות מנהלתיות מאשר החלטות ביצועיות. זו הייתה הממשלה הכי פחות חברתית מבין שלוש הממשלות האחרונות. השר לאזרחים ותיקים, אורי אורבך, מלא רצון טוב: "אנחנו רוצים שלזקנים שלנו, לאזרחים הוותיקים, יהיה טוב יותר בעשורים המסכמים של חייהם. דרוש שינוי חברתי ביחס לזקני הארץ. זה בדיוק הגיל שבו האזרח הוותיק צריך להיות עתיר-זכויות ומועט-

חובות. הוא כבר "שילם את חובו לחברה" בכל שנות העבודה והיצירה." בפועל נעשה מעט מדי למען תרגום המילים למעשים.

ובכל זאת, מה כן נעשה?

"שלישי בשלייקס" - הוא פרויקט מבורך של השר שיצא לדרך ופועל יפה. מדובר ביום תרבות, בילוי ופנאי של האזרחים הוותיקים בו הם זוכים להנחות משמעותיות.

מועדון "ותיקים ונהנים" - מועדון צרכנות לאזרחים הוותיקים המזכה את חבריו בהנחות.

"ליגת פטאנק" - משחק כדורת בחול לקשישים שמעודד פעילות גופנית.

פרויקטים יפים כאלה ואחרים קורמים עור וגידים בהדרגה, אבל הם מכוונים רובם ככולם לאזרחים הוותיקים שאינם מצויים במעגל העוני. עשרות אלפי קשישים במדינה סובלים מעוני מחפיר, מרעב, מקור מקפיא בחודשי החורף, מאלימות מילולית ופיזית, מחוסר האפשרות לקנות תרופות או לטפל בשיניהם ועוד. אין להם ילדים היכולים לסייע ומדי פעם מופיעה תמונה של מישהו מהם המחטט בפחי הזבל או מסוגר בביתו הדל מבלי יכולת לצאת.

ישנן בארץ עמותות רבות המפעילות מתנדבים המסייעים לקשישים בדרכים שונות ועל כך תבוא עליהן הברכה, אבל אי אפשר שהממשלה תתנער מאחריותה לרווחת כל קשישיה.

לקראת הבחירות הקרובות לכנסת, ועם הבטחתן של מפלגות רבות להיות חברתיות, יצאה הסתדרות הגמלאים בדרישה מהמפלגות המתמודדות כי יכילו במצעיהן התחייבות לשיפור

יכול ללכת

בתהילים נאמר: "אל תשליכני לעת זקנה, ככלות כוחי אל תעזבני", ואת המסר הזה צריכה הממשלה הבאה להפנים וגם להפוך את המילים למעשים.

Meir-ch@bezeqint.net

משמעותי במצב אוכלוסיית הגיל השלישי. בין היתר מתבקשות המפלגות להעלות את קצבת הזקנה, להבטיח בחקיקה אשפוז סיעודי, להגדיל את ההנחה בתרופות, לבטל את המע"מ על מוצרי יסוד, וכן לגבות מחיר מופחת על גז וחשמל.

ברידג' – גשר לחיים טובים יותר

מאת: לאה קליין * צילום: מוטי בן-ארויה *

חלמיש, "גשר להכרת חברים. לאחר שהתאלמנתי הרגשתי בדידות והתחלתי לצאת מהבית כדי לא לשבת לבד בין ארבעה קירות. למדתי ברידג'. אני נהנית מכל רגע פה במועדון, מהחברה כמו גם מהאווירה. אני כל כך שקועה במשחק שאני לא מדברת לא על פוליטיקה ולא על כאבים..." היא צוחקת.

בני הזוג רבקה ומאיר הרצברג, שעברו כבר את גיל ה-80, הם בין המתמידים.

"אני באה למועדון הזה כעשרים דקות לפני תחילת השיעור, אומרת רבקה, "מתיישבת ליד הפסנתר בלובי ומנגנת, ואז נכנסת לשיעור כבר במצב רוח טוב. לפני שנתיים קיבלתי אירוע מוחי, והזיכרון שלי נפגע. המומחים אומרים לי שהברידג' שומר על הכושר שלי, אז אני מתמידה במשחק. חוץ מזה, מאיר ואני אוהבים מאוד את חברת האנשים פה."

לא רק השחקנים נהנים. שלי שמש, בעלת המזנון, עוברת בין השחקנים בשעת התחרות כשהיא נושאת בידיה מגש עמוס לעייפה במיץ גזר, קפה, כריכים מלאים בכל טוב, לפי הזמנת השחקנים. "אני מכירה כבר את כולם," היא אומרת, "נהנית לראות אותם בשעת המשחק. כיף לי לשרת אותם."

על מועדון הברידג' ממונה אריק אורלב, חבר הנהלת העמותה והגזבר שלה. אורלב, לשעבר סמנכ"ל מערכות מידע ותפעול בבנק המזרחי, הוא גם מי שאמון על התנתקות פעילות הברידג' ממרכז "ממרכז ברידג' השרון" והפיכתה למועדון עצמאי של העמותה. "השקענו עבודה רבה בשינוי. בזמן קצר נרשמו למועדון שלנו מעל 140 שחקנים, ואני רואה בזה הצבעת אמון. אנחנו מקיימים מגוון פעילויות במקום: שתי תחרויות רשמיות, עם צבירת נקודות אמון בימי ראשון וחמישי בבוקר, משחקים מודרכים בימי שני בבוקר. פתחנו גם שני קורסים למתחילים אחד בשעות הבוקר והשני אחר הצהריים. בחרנו מורים מעולים שידריכו את המשתתפים. בנוסף לנורית מלמדים אצלנו גם יוסי גל (סגן אמון כסף) ודוד רפפורט (סגן אמון בינלאומי כסף), בעלי ניסיון עשיר בתחום."

ותכניות לעתיד? "להמשיך להרחיב ולהעשיר את הפעילות בשנה הקרובה, בהתאם לביקוש."

Cleah1@walla.com

להרשמה ופרטים - טל': 09-7720707

ני בונה את זיקנתי", אמר לי איתן כהן כשהתחיל ללמוד ברידג' בטרם מלאו לו 40. כמה שהוא צדק.

"כשיצאתי לגימלאות", אומרת פולה אגסי, "התפנה לי זמן. למדתי את משחק הברידג' ונשבתתי במשחק המאתגר הזה."

רוב השחקנים במועדון החדש/ישן במרכז תעסוקה, כושר ופנאי,

בהנהלתה של גילה ערן, אמרו לי אותם דברים בדיוק. הברידג' הוא אכן משחק שרק יתרונות לו. מחקרים מוכיחים שהוא מעורר את המערכת החיסונית, נלחם בדמנציה, מונע דיכאון, ומספק חיי חברה מלאים ומהנים לאנשים שלולא המשחק היו שוקעים בבדידות עגומה.

באולם המרווח במועדון שברחוב ההגנה יושבים השחקנים סביב שולחנות מרובעים בשעה שהמורה נורית גרייצר מלמדת ביסודיות את רזי המשחק, מנתחת משחקים ועונה לשאלות בסבלנות אין קץ. נורית, אחת משלושת המורים המלמדים במועדון, דרגתה 'אמן זהב', והיא חברה בנבחרת ישראל לנשים מזה עשר שנים. פעמיים הייתה אלופת ישראל בזוגות מעורבים. "פעם, כשהיית אומר ברידג'," היא אומרת לי, "חשבת על משחק קלפים בארמון מפואר, לפי מיטב מסורת האצולה הבריטית. בשנים האחרונות הפך הברידג' למשחק עממי, המושך לחוגי מאות אלפי חובבים בעולם כולו. הקלפים הם אמנם כלי המשחק בברידג' אך אין בינו לבין משחקי המזל כל דמיון."

"מה צריך בשביל לשחק ברידג'?" שאלתי את נורית.

"בראש ובראשונה ברידג' הוא משחק מחשבה הדורש תכנון, ידע ומיומנות, עבודת צוות, לימוד ותרגול, וכמובן התמדה. אבל בעניין הזה אני לא דואגת. כמעט כולם נשבים בקסמי המשחק. לא צריך ידע מוקדם כשבאים ללמוד."

אפשר לבוא לבד לשחק?

"בוודאי. הברידג' הוא משחק חברתי. במשחק יש שיתוף פעולה עם בן/בת זוג כנגד זוג אחר. הרבה אנשים משחקים בכמה הרכבים. המעברים הם דינמיים ומאפשרים לכל אחד להתנסות עד שימצא את מקומו. ענף הברידג' משוחק במסגרות אולימפיות ותחרויות בינלאומיות, וגם בליגות ובמשחקי גביע מקומיים."

"בשבילי הברידג', כשמו כן הוא, הוא גשר" אומרת לי יפה

עם בחירה

הכנסת ה-20 שתיבחר ב-17 במרץ תציין גם 16 פעמים בהם מימשתי אני את זכותי וחובתי להצביע בבחירות לכנסת ישראל. לכאורה אני כבר אמור להבין הכול לגבי ההליך הדמוקרטי, אבל בפועל, מתברר, יש לי עוד הרבה מה ללמוד.

✿ מאת: שלמה בינשטוק

לוועדת הבחירות את סכום ההפקדה דאז (12 אלף לירות) בשקי מטבעות. הצלמים חגגו. הוועדה עבדה קשה. הסתבר שבעצם הוא רצה לקבל פרסומת למסעדת הדגים שלו ביפו. לשיא הגיע מתמודד מיוחד שהקים מפלגה בשם "מלכות המשיח". לוועדה הגיע יהודי חרדי, חובש כיפה לבנה ועטוף טלית- מעין משיח. על ניירות בריסטול שגולגלו כקלף, הוא כתב את המצע שלו: "מספיק עם הצרות, הגיע הזמן לבוא המשיח". ... כשהעירו לו שלא הביא חתימות כנדרש, הוא שאל: 'האם אתה, כבוד השופט, רוצה שיבוא המשיח?' השופט ענה: 'כולם רוצים'. כאשר נשאל מדוע לא הביא את סכום ההפקדה הנדרש הוא ענה: 'כסף? מה זה שייך למשיח?!'."

מדוע צריך שלושה חדשים מינימום כדי להכין את הבחירות? באנגליה הרי מסתפקים בשלושה שבועות.

"בארץ יש חוק בחירות שיש בו לוח זמנים מפורט. לדוגמה: 47 יום לפני הבחירות יש להגיש את רשימת המועמדים והרשימות המפלגתיות. צריך להיות פנקס בוחרים מעודכן כמעט עד יום הבחירות. אם ישנו את החוק, ניתן יהיה גם לשנות את לוח הזמנים."

ולמה צריך שבתון? לא חבל על יום עבודה?

"כשאין שבתון אי הסדר גדול ואחוז המצביעים יורד. בעולם הבחירות הן בדרך כלל ביום ראשון. אצלנו יום המנוחה הוא בשבת ואי אפשר לערוך בחירות בשבת. מ-1977 יש חוק המכריז על שבתון ביום הבחירות לכנסת. שר הפנים סער העביר חוק שיהיה שבתון גם לבחירות לרשויות. השבתון אכן הוא עסק יקר. זה עולה למשק כ-2 מיליארד שקלים, חלק כסף ממשלתי וחלק אובדן ימי עבודה במשק."

לא הגיע הזמן להתקדם ולהצביע באמצעות מחשב כמו בארה"ב? לא נס ליחם של פתקי ההצבעה?

"הפוליטיקאים הם אלה שמתנגדים בתוקף לשינוי שיטת הבחירות. פתקים אפשר לספור שוב. במחשבים ישנה סכנה שמישהו יכניס למחשב תוכנה שתפעל לטובתו. הוא ידאג להסיר אותה לפני סיום ההצבעה וכך לא תהיה שום הוכחה להונאה. כדי למנוע זיופים ביטלו בזמנו את החותמת בתעודת הזיהוי ואת שיטת הניקוב. ביזור וועדות הקלפי גם הוא נועד למנוע זיופים מסיביים."

יכיתי את המומחה. **עו"ד אהוד שילת**, כיום גימלאי רענני, ששימש במשך שנים רבות (1981-2012) בתפקידים שונים במשרד הפנים, מהיועץ המשפטי של ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ועד המפקח הארצי על הבחירות, בעיקר לרשויות המקומיות.

מהו בעצם תפקיד ועדת הבחירות המרכזית?

"הוועדה מכינה את פנקס הבוחרים. הם בודקים את המועמדים, מאשרים את האותיות, מכינים את הקלפיות ומעבירים אותם ליעדם בכל הארץ. הם פותרים בעיות ביום הבחירות וכן מודיעים את התוצאות הסופיות. הוועדה קיימת כל הזמן (ולא רק לקראת הבחירות) במתכונת מצומצמת של 15 איש. בראש הוועדה מכהן שופט בית המשפט העליון. הפעם זהו השופט ג'ובראן. בוועדה נמצאים נציגי כל הסיעות הקיימות בכנסת. המנכ"ל (הפעם זו מנכ"לית), היועץ המשפטי וחשב הוועדה הם בדרך כלל עובדי מדינה."

מהו השלב הראשון?

"השלב הראשון הוא הגשת הרשימות. עם ישראל הוא עם מפורד מאוד ויש בו מפלגות רבות המתמודדות לכנסת. במשטר שלנו יש לכל אדם הזכות להתמודד כמעט עם כל מצע שיציע. הוא צריך להביא מספר מסוים של חתימות וכן סכום מסוים להפקדה."

באמת "כל מצע"?

"אכן כל מצע, דבר שמוביל כמובן למפלגות קיקיוניות. דוגמאות לא חסרות. בבחירות 81 הוגשה רשימה בשם "אוהבי הגלידה". השופט שקל לפסול את הרשימה, אבל בכל זאת הבין שזוהי זכות אזרחית. התברר שזה היה מבצע פרסומת של חנות גלידה בתל-אביב. כדאי היה להם להשקיע כסף ולהביא מאות חתימות. הם הרוויחו הרבה יותר על ידי דקות השידור שקיבלו ברדיו ובטלוויזיה. גם מפעל הסלטים "פיקנט" רץ פעם בבחירות לכנסת. דקות השידור כיסו לחברה את כל הוצאותיה ואף הביאו לה רווחים בדמות לקוחות שנחשפו למפעל בתשדירי הבחירות. פעם גם קמה מפלגה בשם "המפלגה למען ביטול מס ההכנסה" (היא קיבלה 100 קולות). הסתבר שמאחורי המפלגה עמד אדם שהיה לו משהו אישי נגד מס הכנסה."

ויקטור תייר "רץ" עם מפלגת "עמך" שהקים. הוא הביא

קלפיות. המדינה מממנת את מזכירי הקלפי, את אב הבית וגם חלק מהתשלום לחברי הוועדה מטעם המפלגות. פעם ראו בזה מצווה, אחר כך התייחסו לזה כהתנדבות, היום כבר רוצים המשתתפים תשלום. יש קושי בהשגת עשרות אלפים שישבו בקלפיות. האיוש הפך לייאוש.

המפלגות מגייסות משקיפים שיושבים בקלפי, רצים שדואגים להעביר מידע ובו שמות אלו שהגיעו להצביע, וכן "נודניקים" שמצללים לאוהדים פוטנציאליים ומזרזים אותם ללכת להצביע. יש מפלגות שדואגות לפנק את המתנדבים שלהם ומספקים להם אוכל ושתייה. היחסים בקלפי בין נציגי המפלגות הם בדרך כלל טובים. יש אווירה חברית. תפקידם לבדוק מדי פעם את הפתקים מאחורי הפרגוד ולבדוק שאין הצבעות חוזרות."

האם יש הנגשה למוגבלים והתייחסות למבוגרים? האם מותר ללוות מצביע אל מאחורי הפרגוד?

"הקלפיות הן בדרך כלל במבני ציבור כמו בתי ספר, גנים ומוסדות ציבור. במקומות אלה בדרך כלל יש דרכי גישה לנכים. צריך לברר מראש היכן יש קלפי נגישה. זקנים ונכים יכולים לבקש מאב הבית שיכניס אותם ללא תור.

החוק קובע שאפשר ללוות רק את מי שלא יכול לבצע את הפעולה המעשית של ההצבעה כמו: עיוורים, קטועי ידיים, חולי פרקינסון ועוד. מותר לאדם ללוות רק שני אנשים ביום הבחירות. אסור שהמלווה יהיה למשל מנהל מוסד בו גר המצביע. מותר להביא פתק בכתב יד מהבית בתנאי שהוא כתוב בעברית."

מה אתה אומר על הבחירות הקרובות? הן באמת היו נחוצות?

"בחירות שלא בעיתן הן תופעה ידועה בהרבה ארצות דמוקרטיות כמו איטליה, צרפת ואנגליה. בשבדיה, לפני 100 שנים, החוק קבע בחירות לפרלמנט פעם בארבע שנים, אבל הממשלים השבדיים לא עמדו בזה וערכו בחירות לעיתים יותר מזומנות. בעקבות זאת שונה החוק, ומאז נערכות הבחירות שם מדי שלוש שנים. לגבינו, קשה להגיד אם זה מיותר. מצד אחד החוק אמנם קובע בחירות לכנסת אחת ל-4 שנים, אבל יש אילוצים פוליטיים המחייבים הקדמתן, כמו הפלת הממשלה, או חוסר יכולת משילות, שזה המקרה השנה."

אתה עצמך הספקת להצביע ביום הבחירות? "בוודאי!"

ועכשיו, בתור פנסיונר, אתה מסייע לוועדה?

"אני גמלאי מאושר ושמח. ניתקתי כל מגע עם המשדך ופקידיו שם עבדתי עשרות שנים. אני מתעסק בתרגום מאות מכתבים (בעברית, בידיש, בפולנית ובגרמנית) שנשלחו מהארץ לגולה ומשם לכאן בין בני משפחתי.

אני ואשתי יוצאים להרצאות מעניינות, משתתפים בימי עיון במקומות שונים, מטיילים בארץ ובעולם ונהנים מילדינו ומנכדינו."

Shinbet37@gmail.com

עו"ד אהוד שילת

וכל פעולות המנע מצליחות למנוע זיופים?

"לא תמיד. יש מקרים של מפלגות שקונות קולות של חמולה. לדוגמה: בתוצאות בכפר בדואי מצאו פתקים של מפלגות חרדיות או דתיות. הקנייה היא על ידי תשלום או על ידי הבטחות לג'ובים וכדומה. באחת הקלפיות גילו מעטפה ובה פתק הצבעה וגם שטר כסף. המצביע כנראה לא הבין מה רצו ממנו והכניס גם את השטר למעטפה.

בבחירות לרשויות יש בעיה של חמולות. יכול לקרות שבכפר מסוים יושבים חברי וועדת קלפי מהכפר, והם מרשים, למשל, לאבא לבוא עם תעודות הזהות של כל בני משפחתו ולהצביע במקומם. גם בקיבוצים המצב דומה ולכן התוצאות מראות על אחוזי הצבעה גבוהים. אצל החרדים למשל ישנה אפשרות שאותו אדם חוזר ומצביע עם תעודות זהות שונות. עם זקן ולבוש שחור לא תמיד מבחינים בהבדלים, בעיקר כשהמזכיר וחברי הוועדה עסוקים בלהסתכל על התעודה ולא על האדם."

ובאמת המתים מצביעים?

"הצבעת מתים היא אגדה אורבנית. מה שיכול לקרות הוא שמישהו מת בחו"ל ולא הודיעו על כך למשרד הפנים. במקרה כזה יש מי שישתמש בתעודת הזהות שלו, אך מדובר במקרים ספורים בלבד."

מי דואג לאיוש הקלפיות?

"ביום הבחירות המדינה פותחת למעלה מעשרת אלפים (!)

לציון יום השואה הבינלאומי "קזבק" – סיפורה של

✿ מאת: יהודית הלפר ✿ צילום: מוטי בן-ארויה

נעמי גולדברט בביתה עם הספר. על הקיר תמונה שציירה עם 'התינוקת במזודה'

15 במרץ 1944 נולדה תינוקת בבית החולים בעיירה קולושוואר בהונגריה להוריה, סילביה וארנו-אהרון הטסגי, עיתונאי יהודי-הונגרי, אחות קטנה לדניאל בן השמונה. נעמי היה השם אותו העניקו לה הוריה. כעבור שבעים שנה בדיוק, ב-15 במרץ 2014, השיקה נעמי בת ה-70 מחדש את ספרו האוטוביוגרפי של אביה, ספר המקפל בתוכו לא רק את סיפורו, אלא גם את סיפורם של יהודי הונגריה בשואה. "יכול להיות", אומרת היום נעמי, "יכול להיות שהוא בחר לעצמו בספר את השם הבדוי אלברט גוטמן ולחבריו בחר שמות אחרים משום שלא רצה לחשוף סיפורים אישיים ולא פשוטים של חברים, אבל עם זאת לא רצה לוותר על העלאת הדברים על הכתב."

את הספר המקורי תרגם מהונגרית לעברית העיתונאי דוד גלעדי (אביה של הסופרת שולמית לפיד וסבו של שר האוצר לשעבר, יאיר לפיד). נעמי גולדברט, תושבת רעננה, נשואה לאורי, אם לשלושה וסבתא לשישה נכדים, גילתה את הספר במקרה בהיותה בת 10 או 11 תוך שהיא מפשפשת בארון הספרים המשפחתי. היא החלה לקרוא בו בעניין עד שהגיעה לפרק המצמרר בו גילתה את זהותו האמיתית של אותו אלברט. כך סיפרה נעמי, שהייתה רק בת ארבע כשהתייתמה מאביה, לאורחיה הנרגשים בערב ההשקה: "כשהייתי ילדה היו החיים פשוטים וברורים מאליהם. אמא סילביה, האח הגדול דניאל וריק אחד גדול: אבא שאין מזכירים. רק תמונות באלבום. מיהו? היכן הוא? לא ידעתי. יתומה... בעמוד 14 של הספר קראתי כך: 19 במרץ, 1944. 'החדר בבית החולים מלא בפרחים... האם הטרייה... מחליקה על ראשה של התינוקת, בת ארבעת הימים... 'מה קרה? אתם כולכם שותקים?!...! פניו של אלברט היו חמוצי עווית: 'לא, לא, שום דבר מיוחד'. הוא פותח בנימה קלילה: 'הגרמנים תפסו את המדינה, קלאי אינו עוד ראש ממשלה. יש ממשלה חדשה'. מרים מביטה לעבר התינוקת הקטנה, בת ארבעת הימים: 'הגרמנים?!...!'

בעמוד 49 נפתרה התעלומה. '...מרים חיכתה לו מוכנה לדרך. נעמי הקטנה הייתה על זרועה ופטר הבן חיכה לו נרגש בפתח הדירה!... וכמה עמודים אחר כך: 'לנעמי הקטנה הותקנה עריסה במזוודה פתוחה!'. "ברגע ההוא הבנתי בוודאות", מתרגשת נעמי, "שאף שהשמות שונו בחלקם הרי שמדובר בי ובמשפחתי."

שאלת את אימך?

"אימא לא רצתה לדבר אף פעם. היא לא רצתה להכאיב לי. רק כשהתחנתי היא אמרה לי: 'אני חושבת שהגיע הזמן שתבקרי את אביך' והדריכה אותי כיצד להגיע לקברו. היא לא באה אתי, אבל הקפידה להדליק נר לזכרו מדי שנה."

אז מאין השגת את המידע על אביך?

"בת 12 נסעתי לבדי לראשונה לצפת, כל הדרך מגבעת שמואל. בצפת גרה סבתא רוזה, אימא של אבא וממנה למדתי עליו. אחר כך בבית, מצאתי עוד אוצר."

אוצר?

"מצאתי קופסת קרטון כתומה ובה קטעי עיתונים שאימא שמרה. פתחתי ללא רשות, קראתי, התחלתי להבין. כל הקטעים נכתבו לזכר אבא, אודות הספר, אודות אישיותו. התחלתי להבין, להכיר ולעכל. הזהו אבא? שלי? של דניאל אחי?" הספר "קזבק" יצא לאור בשנת 1945. עותקים בודדים נותרו ממנו ונעמי חלמה להוציאו מחדש. היא חשה שזוהי צוואת אביה – לספר לעולם את סיפור יהדות הונגריה בשואה: הגירוש, מחנות הכפייה, אושוויץ, טרנסניסטריה, ולבסוף – סיפורם של

שצוין בסוף ינואר

יהדות הונגריה בשואה

והיה עוד סיפור. ב-1927 התקיים קונגרס סטודנטים בנאגבראד, ואף אחד לא העז להגיע לשם משום שצפוי היה פוגרום אלים נגד היהודים. אף אחד – חוץ מהטסגי. המאמר הגיע למערכת בכיסו של נהג הקטר. לא היו אנשים כמותו.

איך זה שרק עכשיו הוצאת את הספר?

"כשרק גיליתי את הספר הרגשתי שאסור לי לדבר עליו עם איש. נצרתי אותו עמוק בליבי, אבל לפני מספר שנים התחלתי להציף את אחי בשאלות על ההורים. הוא מבוגר ממני בשמונה שנים ועל כן הוא זוכר יותר."

ועכשיו?

"עכשיו אני מרגישה שסגרתי מעגל. כיבדתי את צוואתו של אבי, ובדרך למדתי איזה איש מופלא הוא היה, למרות שאימא תמיד אמרה שהוא עוזר לכל השכונה יותר מאשר לביתו... לא לחינם התעקשו כל העולים החדשים שהוא עזר להם בגבעת שמואל שיקראו רחוב על שמו..." היא מצטחקת.

Yehudit_helfer@walla.com

המעטים שהצליחו לברוח מהונגריה בספינת מעפילים, ביניהם הטסגי ומשפחתו, שעלו ארצה בעלייה בלתי לגאלית באונייה "קזבק", בקיץ 1944.

איך הצליחה המשפחה לברוח משיני הנאצים?

"ככל הידוע לי אבי שיחד את נהגו של קונסול רומניה שהסכים תמורת סכום מכובד להעביר את אימי ואותנו, הילדים, לגבול רומניה. אמא התחזתה לחברתו של הנהג ואותי החביאה מתחת לעיתון שהיה פרוש על ברכיה בעוד אחי התחבא בשכיבה על המושב האחורי. בעיירת הגבול נפגשנו עם אבא. ביחד הצלחנו להגיע לבוקרשט בדרך לא דרך. שהינו כחודש וחצי אצל הוריה של אמא בבוקרשט עד שאבא סיים את הסידורים לעלייה, באונייה "קזבק". שם, באונייה, קיבלתי את הכינוי 'התינוקת במזוודה' ומאז לא מניח לי הדימוי הזה והוא מופיע הרבה בציורים שאני מציירת..."

איזה מין אדם היה אביך?

"איש משכיל ומיוחד היה: בוגר אוניברסיטה בפאריז בתחום העיתונאות שעבד כעיתונאי בעיתון "אויקלט", עיתון יהודי-ציוני בהונגריה (העיתון בשפה ההונגרית היוצא בארץ, נקרא על שם אותו העיתון). עם סגירת העיתון בשנת 1941, עבד כעורך בעיתון רומני וגם כתב ספרים, כולל ספרי שירה (שתורגמו באחרונה לעברית). הוא לא מצא עבודה כעיתונאי בארץ החדשה, ובלית ברירה עבד כפועל בניין."

ואיך קרה שלא היכרת אותו?

בשנת 1949 הוא נהרג בתאונת עבודה עקב רשלנות, בתקופה בה לא הקפידו על כללי בטיחות בסיסיים. אימי סילביה כתבה בעיתון פועלי הבניין שיצא זמן קצר אחרי מותו: "יהא מקרה טרגי זה לדוגמה ולמופת להיאבקות הפועל היהודי להשגת תנאי עבודה טובים יותר, בטוחים ואנושיים יותר."

ואימך? איזו מין אישה הייתה?

"גם אימא הייתה אישה משכילה, בוגרת אוניברסיטה, דוברת כמה שפות. היא גידלה אותנו במסירות אין קץ. בארץ עבדה כפקידה במשרד האוצר ולהשלמת הכנסה סרגה בלילות ומכרה את תוצרתה. היא התאלמנה בגיל 34 ולא נישאה שנית. בגיל 60 היא נפטרה מסרטן לפני שהספיקה לצאת לפנסיה." חבר טוב היה לו להטסגי עוד מהונגריה. אישטאו ברזילי שמו. בדברי ההספד שכתב ברזילי לזכרו הוא ציין שהטסגי היה מנהיג לקהילה היהודית בכל מקום בו נמצא. בנוסף תיאר בהספדו את נועזותו של הטסגי בעבודתו כעיתונאי עוד בהונגריה: "נדע לו שאבי אשתו של המלך מתארח במלון 'ניו יורק' בעיר קולושוואר. הוא החליט שהוא ישיג עימו ראיון ויהי מה. הוא נכנס לחדרו לבוש במדי מלצר ויצא ממנו עם מגש כוסות ועם ראיון."

העמותה למען האזרח הוותיק - רעננה

הטלוויזיה הקהילתית "חבט-רענן"
אתם מוזמנים לצפות בשידור המגזין שלנו לחודש פברואר.

מה במגזין?

- ראיון עם הציירת ד"ר חנה גריזים ועם האומן-פסל, סידור כהן
- רעננה בפקק, ראיון עם ליעד מרכס-אדריכלית נוף ואביחי ארביב-פעיל חברתי

מתי משדרים?

בימי א' בשעה 17.30 בימי ה' בשעה 12.30

איפה?

בכבלים בערוץ 98, ב-yes וב-HOT
ייתכנו תוספות ושינויים.
צפייה מהנה!

בס"ד

הזוג המבריק
ניקיון בנייני מגורים • ניקיון משרדים

✓ מחירים הוגנים
✓ השירות והאיכות במקום הראשון

אליאור - 054-2401877 • שירן - 052-3884202
eliorperetz2222@gmail.com

ותיקים ורעננים - עצים ברעננה

✿ מאת: **בלומה בינסטוק**

✿ צילום: **מוטי בן-ארויה**

מפגע סביבתי ועל כן הפסיקו לחלוטין לטעת אותם.

האיקליפטוס הוא עץ ירוק עד שהגיע לארץ מאוסטרליה כדי לייבש את הביצות, והם עשו זאת בהצלחה חלקית בלבד. ברעננה יש מקבץ של איקליפטוסים ב"ער הקטן" וברחוב מגדל ליד מגדל המים, במקום שהייתה המעברה בשנים הראשונות של המדינה.
shinbet37@gmail.com

ישן וחדש ברחוב אחוזה

מ קצת העצים ברעננה ניטעו בשנותיה ה"צעירות" של המושבה. הם מיצגים ערכי יציבות, השתרשות, המשכיות ומחזוריות. לעצים יש גם תרומה גדולה בקליטת הפחמן הדו-חמצני ואיזון החמצן בטבע. הם נותנים צל, ומהווים תוספת לנוי וליופי של העיר. תיקון מספר 89 לחוק תכנון ובנייה (2008) נועד להגן על העצים שנמצאים בשטחים המיועדים לבנייה, והוא מחייב חוות דעת מקצועית של פקיד היערות בכל פרויקט בנייה שיש בתחומו עצים. באילו עצים מדובר?

עץ האראוקריה בפינת אחוזה/קזן הוא אחד משני עצים ששתל הסבא של כתבתנו לאה קליין בשנת 1928. "אחיו" נעקר לפני שנחקק חוק השימור.

זוג דקלי וושינגטוניה היו נשתלים בכניסה לבית זוג שנישא זה עתה כסמל לקשר זוגי טוב ומזל טוב. הם חיים מאה שנים ויותר, גבוהים, זקופים ונטולי ענפים. אחדים מהם פזורים לאורך רחוב אחוזה.

אחד העצים הוותיקים ברעננה הוא **עץ האלון**. האלון הוא עץ בר. צריכת המים שלו נמוכה. בעבר כיסו יערות של אלון את מרבית איזור השרון. אלון התבור הוא עץ נשיר. הפרי שלו נקרא בלוט. ליד בית "יד לבנים" ישנו אלון תבור ועליו לוח מידע שעיריית רעננה הצמידה לו. ברחוב שמריהו לווין יש עדיין מספר אלונים מרשימים.

עץ שקמה ניטע בשנת 1955 ברחוב העבודה כשבנו את שכונת "שכון עממי". הוא ניטע על ידי יהודה רוזנברג ז"ל כסמל לצמיחה מתחדשת, ליד צריף בית הכנסת שהוקם על ידי משפחתו. פריו נקרא פגה, והוא דומה לתאנה. הפרי חביב במיוחד על העטלפים.

עץ השיזף או עץ הדומים, שהתפרסם בספרה של נורית חליף "הדום הזקן - ביוגרפיה של עץ", נציב בסמוך לבית הכנסת שברחוב טרומפלדור. הפרי שלו הוא בית גלעין הדומה לתפוח, צבעו כתום והוא מתוק ואכיל. בלועזית שמו "הקוצים של המשיח", כי האגדה מספרת שמענפי השיזף עשו את זר הקוצים של ישו הצלוב.

הפיקוס, עץ ירוק עד ומרשים היורד מתהילתו בשנים האחרונות. פיקוסים ותיקים פרושים בכל רחבי העיר ויש להם שורשים ארוכים שגורמים נזקים למדרכות, למערכות הביוב ומהווים סכנה להולכי הרגל. בנוסף מהווים הפירות של הפיקוס

תנו למשול

✿ מאת: **מאיר חוטקובסקי**

חייבים, אבל חייבים לשנות את שיטת הממשל בארץ. לקראת הבחירות הקרובות אנו שומעים לאחרונה הכרזות מצד ראש הממשלה בנימין נתניהו כי חייבים לבחור במפלגתו כדי להגדיל את מספר חברי הכנסת של מפלגתו כדי לאפשר לו משילות אם יוטל עליו להרכיב ממשלה בראשותו.

"משילות" היא היכולת של מוסדות השלטון לתפקד, לקבוע מדיניות, לפעול על פיה ולהיות אחראי על ביצועה בפני הבוחרים.

נכון להיום כל ראש ממשלה שבוי בידי רסיסי מפלגות שכל אחת מהן יכולה לפרק ממשלה, והעומד בראשה מרוכז רק בהישרדותו הפוליטית.

כדי לאפשר משילות יש להעלות את אחוז החסימה באופן כזה שמפלגה תמנה לפחות 10 חברי כנסת. הדבר יגרום לאיחוד של מפלגות הימין והשמאל כך שיווצרו שני גושים מרכזיים גדולים.

יש להטיל את הרכבת הממשלה על העומד בראש המפלגה הגדולה ביותר בלי כל קשר לאפשרותו להקים קואליציה של 61 חברי כנסת. הדבר ימנע סחיטה של לשונות מאזנים (עריכת דילים והבטחות מינוי שרים), אך יאפשר להפיל ראש ממשלה ולבחור אלטרנטיבי במקומו. יש להגביל כהונת ראש ממשלה לשתי קדנציות בלבד, דבר שיאפשר לו לעשות שינויים אמיצים ומרחיקי לכת כפי שהבטיח בעת התמודדותו בבחירות. זה גם יאפשר ריענון תפיסות ומנהיגות כפי שקיימים בראשי מערכות אחרים בישראל, כגון: נשיא, רמטכ"ל, יועץ משפטי לממשלה, נגיד בנק ישראל, ראש המוסד, ראש השב"כ ועוד. כדאי שתחשבו על זה.

meir-ch@bezeqint.net

"עיניים גדולות"

מאת: מלכה מהולל

סרט

ד"ר דורון לוריא, רסטורטור ראשי ואוצר במוזיאון תל-אביב, דיבר בהרצאה מרתקת שנתן לפני הצפייה בסרט "עיניים גדולות" על שבע תופעות נפוצות בעולם התרבות והאומנות, אבל כמובן אפשר למצוא אותם גם בתחומים אחרים. **השראה, הומאז', ציטוט, פלגיאט, התחזות, ניכוס ולבסוף - זיוף.** מדובר כמובן בסדר עולה של תופעות מהלגיטימיות ועד לפלילית תוך מעבר באזורי דמדומים רבים. "אומרים על סטודנט", חיך לוריא, "שכאשר הוא מעתיק מעבודה אחת - זהו פלגיאט, וכשהוא מעתיק מעשר עבודות - זהו דוקטורט." אבל צחוק בצד. לוריא הביא דוגמאות רבות של אומנים, סופרים, משוררים, מלחינים שאולי קיבלו השראה מיצירות קודמות אבל שכחו להצהיר על כך. נעמי רגן נפלה בפח הזה, ג'ורג' הריסון מהחיפושיות חויב בתשלום קנס גדול ללהקה שחיברה ושרה שיר שהוא ניכס לעצמו, נעמי שמר הודתה על ערש דווי שאת המנגינה של "ירושלים של זהב" שמעה פעם בשיר ערש בסקי, ואפילו ההמנון הלאומי שלנו שאוב מ"מולדובה" של סמטנה, שיר עגלונים רומני.

"עיניים גדולות" עוסק בתופעה הזאת בדיוק. לא ברור בדיוק אם מדובר בהתחזות או בניכוס, אבל זה לא לגמרי משנה. הקלות הבלתי נסבלת שבה אנשים מאמצים לעצמם קניין רוחני של זולתם הוא תופעה שלא החלה עכשיו. היא הייתה שם מאז ומעולם ולא תמיד ניתנה הגנה לאיש/ה שיצירתו נגנבה, וגם היום לא תמיד עומדים לרשות הקורבן יכולות כספיות ואחרות להילחם על שלו. הסרט, בבימויו של טים ברטון ובמשחק נפלא של כריסטוף וולץ ואיימי אדמס, מספר את סיפורה האמיתי של מרגרט קין שציירה בשנות ה-50 באמריקה דמויות של ילדים עם עיניים גדולות במיוחד. דומה שלא היה בית בארץ שלא הייתה תלויה בו תמונה שלה. אלא שמרגרט קין, גרושה עם ילדה שנישאה לוולטר קין, נאלצת להיכנע לשכנועי בעלה שעדיף שהוא יציג עצמו כצייר, שכן העולם אינו מוכן לנשים ציירות. אין ספק שכישרויו השיווקיים, חריצותו הגדולה והתעקשותו של וולטר תורמים להצלחה ההיסטרית של התמונות, אבל הכסף בסופו של דבר לא יענה על הכול. שווה לראות את הסרט, גם כי הוא עשוי כהלכה ומספר סיפור אמיתי שקל להזדהות איתו, וגם משום שאי אפשר להימנע ממחשבה על פוליטיקאים רבים בימים אלה שמנכסים לעצמם מחד כל מיני הישגים לא להם, ומאידיך מתנערים מכל כישלון כאילו ידם לא הייתה במעל. "כאילו" - במובן המקורי של המילה.

Mehulal2@netvision.net.il

פסטיבל הגרבוניים

מאת: אביבה קניג

אופנה

הם מפוספסים, הם מרושתים, צבעוניים, הם נועזים, הם באים בשלל הדפסים גראפיים אבל בעיקר הם מחממים את ה'לוק'.

קבלו את הגרבוניים שיצעידו אתכן לעבר השיק הנכון. יצאתי למענכן לשוטט בעירנו ומצאתי מגוון רחב של דוגמאות. הפריט המשעמם והזנוח של החורף הפך לאטרקטיבי, בולט ואפילו סקסי. ממש חגיגה ססגונית של צבעים והדפסים. לא רק שמצאתי את הפוזמקאות - אותן גרביים בסריגה עבה המפנקים ומחממים כמו פעם, אלא גם את גרבי הניילון עם התפר מאחור, כן אלה שגרמו לא מעט כאב ראש למקפידות על פס ישר וכאבי צוואר לגברים שסובבו את הראש. אח, נוסטלגיה.. ואיך הקפדנו שלא יהיו 'רכבות' בגרבוניים ואלו מאמצים עשינו כדי לתקן. היום החיים קלים יותר. ה'רכבות' מגיעה? לסל וחסל. אגב, מומלץ לשים גרבוניים חדשים במקפיא לפני השימוש הראשון. אומרים שהפעולה מונעת 'רכבות' למיניהן. נסו. מקסימום יהיה לכן קריר קצת. גם גרבי ה"הפס" יפים ואלגנטיים להפליא. נמצא אותם בדוגמאות שונות, עם עלים, עם פרחים זעירים, עם נקודות ועוד כיד דמיון המעצב הטובה עליו.

מבחר הגרבוניים הוא כמעט אינסופי. יש גרבוני רשת, גרבוניים מחטבים, גרבוני ברך, ירכונים, גרבוני ניילון, גרבוני צמר, גרבוני לייקרה ועוד ועוד. הם מגיעים בשלל צבעים ובמבחר גדלים, אם כי לצערנו המידות הגדולות תמיד מקופחות מעט. למשך היום כדאי לבחור גרביים עבים ועמידים יותר, ולערב כמובן גרביים דקים ומבריקים יותר. עובי הגרב נמדד בעובי החוט והוא מכונה דנייר. החידוש האירופי המעניין שמצאתי הוא גרבוניים שנשטפים בסיום תהליך היצור באלוורה, תהליך המונע התפתחות חיידקים וריחות, ומשרה על הלובשת תחושה נעימה של חלקקות ורכות, מה שמוסיף כמובן לאיכותן האמיתית של הגרבוניים.

Kenig1@bezeqint.net

"ללכת בדרכך" - ג'וג'ו מויס

✿ מאת: אביבה אסיאו

כדי להתחיל לקרוא ספר בן 407 עמודים צריך נחישות וכוח רצון, אבל כדי להניח מהיד את "ללכת בדרכך" לפני שסיימת אותו כמעט בנשימה אחת – צריך הרבה יותר מזה. לא הצלחתי.

הסיפור המרגש, השפה הקולחת, ההומור הבריטי המשובח והדילמות שמעלה ג'וג'ו מויס ביד רגישה ובאופן מקורי - כל אלה הפכו את חווית הקריאה בספר למרתקת, מעוררת השראה וכן, גם מזילה דמעות. לואיזה קלרק בת ה-26, מפרנסת יחידה במשפחתה, מפוטרת מעבודתה בבית קפה שבעליו החליט לסגור ולעבור לאוסטרליה. באין לה הצעות עבודה אחרות היא נאלצת לקבל על עצמה לטפל באדם נכה.

קלרק מגיעה לעבוד בבית משפחת טריינר שבנה וייל, בן ה-35, עבר תאונת דרכים שהפכה אותו לנכה בארבע גפיים, ועל כן תלוי לחלוטין בטיפול סיעודי. וייל הוא איש חכם שניהל עסקים רבים, ובתסכולו וכאבו על מצבו הפיזי הוא מתעלל נפשית בהוריו ובכל מי שמנסה להתקרב אליו. קלרק נשכרת בעיקר על מנת לשמש לו חברה, אלא שבתחילה וייל מתעלל גם בה. בהדרגה ובקצב איטי משתפרים ביניהם היחסים, עד שלואיזה יום אחד מצותתת לשיחה בין אמו לאחותו של וייל, ומגלה שהסיבה האמיתית לשמה שכרו את שירותיה היא למנוע ממנו לאבד תקווה לחיים.

באחת הופכת לואיזה מבחורה פסיבית ואפורה לבחורה אקטיבית שלוקחת אחריות על חייה, על חייו של וייל ועל חיי הסובבים אותה. היא מנסה ללמוד באינטרנט שיטות להוציא את וייל מדכדוכו.

ליבו של וייל נפתח לפני לואיזה והוא מתגלה כאדם בעל נפש עדינה שעולמו חרב עליו, ואין שום דבר שיכול להשיב את הסדר על כנו. הוא מעלה בנו שאלות פילוסופיות על הדילמה בין בחירה בחיים לבין הזכות של כל אדם לעשות בחייו ככל שיבחר.

ג'וג'ו מויס עוסקת בהשלכותיה של תאונת דרכים שהופכת באחת אדם מאיש פעיל ומלא חיים לאדם מרוסק. השפעות התאונה של וייל נוגעות לא רק לחייו שלו אלא לחייהם של כל בני המשפחה. שתי הדמויות הראשיות בספר מצליחות לעורר אמפטיה ולעיתים אף הזדהות מצד אחד, והתנגדות וביקורת מצד שני. מה שבטוח שאי אפשר להישאר אדיש לא לדמויות ולא לסיפור.

asseoia@gmail.com

אהובת הטייס וטבעת החמות

✿ מאת: שוקה די-נור

ויקי אייל עלה בסוף שנות הארבעים עם הוריו מצ'כוסלובקיה לרעננה שבשרון. בן יחיד, שעבור הוריו ובמיוחד עבור אמו, מרים הרשקוביץ, הוא כל העולם כולו. למרות קשיים בלימודיו הפך העולה החדש לטייס חיל האוויר הראשון של רעננה. הוא פגש אז את רונית, מלאת חיים וחיננית ואהבתם מהר פרחה לה. את מרים, אמו של ויקי, זה לא כל כך עניין. חושיה אותתו לה שהיא מאבדת את בנה לטובת אישה אחרת והיא לא השכילה לאמץ אל ליבה את אהובת הטייס.

"לימים נפטרו הוריי." מספר לי ויקי. "כמה ימים לאחר השבעה של אמי החלטנו לנסוע לביתם הישן של הוריי. רציתי למצוא את תמונתם של הוריי מיום נישואיהם בבגדי "חתן כלה", תמונה שזכרתי כל-כך בבירור מילדותי. נברנו, רונית ואני, במגירות נשכחות, מרכזים ניירת שאינה דרושה לשקיות אשפה, ואכן מצאנו את תמונת הנישואין של הוריי שמקשטת עד היום את חדר עבודתי. סידרנו את הדברים בדירה ואת שקיות האשפה לקחנו אתנו.

כשהיינו במעלית נוצר לפתע קרע קטן בשקית האשפה, למרות שזו הייתה שקית עבה, ופסולת נשרה לרצפה ליד דלת המעלית, שמיאנה להיסגר. ברגלי ניסיתי להשטיח את שאריות הפסולת כדי לאפשר לדלת להיסגר אבל משהו עקשני נתקע במסילה. התכופתי, מנער בידי את האבק, ואז הבחנתי בחפץ קטנטן במסילה. זו הייתה טבעת הנישואין של אימא שלי, בה היא התקדשה בתמונת הנישואין שמצאתי! מכל החפצים בעולם, מתוך שקית אשפה שעוד רגע הייתה מושלכת לפח האשפה ואובדת לעולמי עד, נשרה לה טבעת הנישואין של אמי, 'תוקעת' את המעלית כמתריסה: "ויקי... מצאת את תמונת הנישואין... הנה גם הטבעת... שמור אותה למוזכרת."

מציית לקולה הסמוי של אמי הרמתי את הטבעת וחיכתי. 'אמי לא מוותרת על ההשגחה על בנה היחיד, גם לאחר לכתה...' חשבת. ורונית, אָם ילדי, רעייתי שאמי מעולם לא קיבלה, אמרה בשקט בעוד דלת המעלית מחליקה ונסגרת: 'אכפת לך, בעלי היקר, שאענוד את הטבעת הזו של אמך, מעתה ואילך?' הבטתי ברונית ואז חיבקתי אותה בחום, חיבוק הוקרה על גדלות רוחה."

בעוד ויקי מסיים בהתרגשות, אני מציץ ברונית שלידו וזו זוקרת אצבעה עם הטבעת של מרים הרשקוביץ חמותה, ומהנהנת בראשה כמאשרת את הסיפור.

"למה?" אני שואל אותה. "למה ראית לנכון לענוד את הטבעת של חמותך שעד יומה האחרון לא שלחה אליך ולו ניצוץ אחד של קבלה?"

"איני בטוחה שאני יכולה להסביר." היא עונה לי. "זה היה מין דחף, מין רצון לנטרל ולשחרר את יצר הנקמה או הניצחון. הקבלה של חמותי היא קבלה מחודשת של בעלי. והטבעת הזו הענודה על אצבעי משמשת לי יום-יום תזכורת לא לנטור...רק להמשיך ולאהוב..."

סופרת אמריקאית בשם שנון אדלר מצוטטת כמי שאמרה: "כעס, דחייה וקנאה לא משנה את ליבם של אחרים. היא רק משנה את לבך שלך..."

shuka@dinur.name

שקט! מצלמים! (חלק שישי)

מאת: נח הורניק

במאמר הקודם הסברתי את נושא עומק החדות (Depth of Field) וצינתי 3 התקנים שבאמצעותם שולטים בעומק החדות: (1) הצמצם; (2) הזום ו-(3) המרחק מן האובייקט המצולם. הצמצם הוא המשפיע הגדול ביותר. הפעם נעסוק בשאלה מדוע כדאי לשנות את עומק השדה? מתי זה רצוי?

עומק שדה גדול: מצב זה גורם לכך שכל מה שהמצלמה רואה, מקרוב ועד רחוק, ירָאָה חד וברור. זה מקובל בתמונות נוף, אך לא רק בהן. אפקט זה משיגים ע"י סגירת הצמצם. בתמונה שבדוגמה משמאל, רואים שגם זה שנמצא בקדמת התמונה, במרחק של כמטר מהצלם, גם המפלים היותר מרוחקים וגם כל מה שברקע הרחוק יותר – כולם נראים חד וברור. כשמצלמים בתנאי תאורה מיטביים, למשל בחוץ ביום שמש, זה יקרה מאליו, כי המצלמה, במצב אוטומטי, תסגור את הצמצם ככל שאפשר, כדי לווסת את כמות האור, וכפועל יוצא נקבל עומק שדה גדול. אבל מה יקרה אם תנאי התאורה פחותים, כמו שעת ערביים או לילה? המצלמה, כשהיא במצב אוטומטי, תפתח את הצמצם ככל שתוכל, כדי להכניס מספיק אור, אבל אז עומק החדות יקטן, וזה ההיפך ממה שאנחנו רוצים. איך פותרים זאת? יש לכך מספר דרכים, שלא ניתן להסבירן במסגרת מאמר קצרצר.

עומק שדה רדוד/קטן: מצב זה גורם שרק מה שנמצא בטווח מסויים, נניח בין 1 ל-2 מטר יהיה חד וברור, ואילו כל מה שקרוב או רחוק מן הטווח הזה – ירָאָה פחות חד. משתמשים בטכניקה זו כשרוצים להבליט חלק מסויים בתמונה ולטשטש, ככל שניתן, את מה שלא רלוונטי, זאת כדי שהמתבונן בתמונה יתרכז בעיקר ויתעלם מן הטפל. להשגת אפקט זה יש לפתוח את הצמצם ככל שאפשר. איך לעשות זאת – זה כבר תלוי במצלמה שיש לכם. הטכניקה הזו מקובלת כשמצלמים, למשל, תמונת פורטרט, כמו זו של אחת מנכדותי, בתמונה משמאל. הדמות מאד חדה וברורה ואילו הרקע שמאחור מטושטש ולא מפריע. דוגמה אחרת היא כשרוצים לצלם פרט קטן כמו פרח, חרק וכד'. דוגמת הפרח שמימין מראה זאת בבירור.

לקבלת הסברים נוספים, אפשר לפנות אלי בדוא"ל hornikn@inter.net.il

מאת: לאה הראל

מילת החודש

פְּלִיגָה - התפלגות, התרחקות, היות חלוק מאחרים.

harelea@gmail.com

מאת: ד"ר נתן קלאוס

סימפוניה בפסנתר!?

פסנתרין - בדניאל ז' מופיע פסנתרין. ב"השבעים" מופיע בצורת פסלטרטין - מין עוגב ואולי נבל. סעדיה גאון פירש פסנתרין = נבל בעברית. סומפוניה - המשמעות הבסיסית אצל אפלטון ואריסטו היא הרמוניה או צליל-יחיד. המונח מופיע בצמוד ל"חליל" במשנה, (כלים יא'ו). יש סבורים שזהו כלי זמר קדמון. היה גם מי שפירש סומפוניה כתיאור של נגינת התזמורת: בהרמוניה ובצליל יחד. היום מוכרים מונחים אלה לכל יודע עברית, ואפילו אינו מנגן או חובב מוסיקה.

Natan.klaus@gmail.com

הידעתם כי במקרא מצויות מילים יווניות? בספר דניאל, המאוחר ביותר במקרא, שעריכתו הסופית כנראה הייתה בימי אנטיוכוס אפיפנס, 164-167 לפנה"ס, מופיעות המילים: סומפוניה, פסנתרין (פסנתרין) ויש חושבים גם על קתרוס. מאז המאה הט"ו לפנה"ס היו דוברי יוונית בקרב א"י, ומפני שהיו להם קשרים אמיצים עם התרבות הכרתית, וזו היו לה קשרים עם א"י, נכנסו כנראה מילים יווניות לעברית בדרך המסחר עוד לפני ההתנחלות. קתרוס (קיתרוס) - החוקרים סוברים כי הוא כלי המיתרים היווני קיתארה (כך בתרגום "השבעים" במשמעות כינור). בשינוי אותיות קיבלנו: גיטרה.

מאת: לאה קליין

מרקים חמים - חם בלב ובפה

לרתיחה. מנמיכים את האש ומבשלים עוד כ-20 דקות. טוחנים בבלנדר לקבלת מרק חלק.

המרק הכתום של גילה ערו, מנהלת המרכז המתכון:

החומרים: 4 בטטות חתוכות, 4 גזרים חתוכים, 3 בצלים גדולים קצוצים, 1 כרובית קטנה מפורקת לפרחים, מלח ופלפל.

ההכנה: לטגן בצל, להוסיף בטטות, גזר וכרובית ולאדות קלות בשמן. להוסיף מים מעל גובה הירקות ולהביא לרתיחה. לתבל במלח ופלפל ולטחון לקבלת מרק חלק.

cleah1@walla.com

טעם המרקים המהבילים והטעימים שהוכנו במסיבת חנוכה במרכז תעסוקה כושר ופנאי נותר בפינו. להלן, לבקשת הקהל, שניים מהמתכונים:

המרק החמצמץ של מתי לבנון:

חומרים: 1 חבילת עלי מנגולד (גדולה), 1 בצל גדול קצוץ, 1 כרישה קצוצה (רק החלק הלבן), שמן זית, מלח ופלפל, 2 שיני שום קצוצות, 1 כף גדולה אבקת מרק עוף, מיץ לימון מ-3 לימונים, 1 ליטר מים

ההכנה: מטגנים בסיר על אש בינונית את הבצל והכרישה בשמן זית. מוסיפים את השום וממשיכים לטגן עד שהבצל משנה את צבעו לשקוף. מוסיפים את המנגולד, המלח והפלפל ומיץ הלימון, ומבשלים עד שהמנגולד מתרכך. מוסיפים את המים ומביאים

מנהג אכילת פירות בט"ו בשבט: מקורו ותרומתו לבריאותנו

מאת: אורה צרויה

חמצון. צריכה יומית של מיץ רימונים מסייעת להפחתת לחץ דם, ירידה של הכולסטרול 'הרע' והגדלה בריכוז הכולסטרול הטוב בדם. הרימון מכיל ויטמין C, וויטמין K ואשלגן.

הפיצוחים - משפחת האגוזים והזרעים חשובה מאוד בתרומתה התזונתית מבחינת שומן בלתי רווי וחלבונים, במיוחד לצמחונים ולטבעונים הנמנעים מאכילת חלבונים מן החי.

אגוזי המלך - מומלצים לשיפור תפקודי הלב וכלי הדם, בהיותם עשירים באומגה 3, מגנזיום, סידן, ברזל, חלבונים וויטמין E.

אגוזי ברזיל - עשירים בחומצות שומן חיוניות, חלבון איכותי, וויטמין E סידן, ברזל, אשלגן, ויטמיני B אבץ ונחושת. כן הם מומלצים לשמירה על שיער גמיש ובריא ולחיזוק הציפורניים. מומלץ לאכול שתי יחידות ביום.

שקדים - רוויים בסידן ועשירים באשלגן, ברזל, מגנזיום, אבץ, סיבים תזונתיים, חלבון, וויטמיני E, B, ו. C הם אף עשירים בחומצה פולית הידועה כמרכיב חשוב במניעה של מחלות לב וכלי דם.

פיסטוקים - עשירים בחומצות שומן בלתי רווי ובחלבון. מומלצים במצבים של אנמיה.

צנוברים - עשירים בחלבון, באשלגן, במגנזיום, בזרחן, בברזל, באבץ ובמנגן, לכן הם בעלי חשיבות גדולה לחיזוק מערכת החיסון והדם.

בוטנים - נמנים עם משפחת הקטניות ועשירים בוויטמינים B1, B2, E ו. B3 עם זאת הבוטנים נחשבים מזון אלרגני ומייצר ליחה, לכן חטיפים העשויים מבוטנים או מחמאת בוטנים אינם נחשבים בריאים.

את כל הפיצוחים עדיף לאכול בצורתם הטבעית, הלא קלויה ולא מומלחת. **בריאות טובה.**

orazruya@walla.com

יותר ויותר חוגים עורכים "סדר ט"ו בשבט", מנהג שהחל אצל המקובלים בצפת במאה ה-17 בשם 'תיקון'. התיקון כולל סעודה חגיגית של פירות, אמירת ברכות על הפירות ולימוד פסוקים מן התורה. על שולחן "סדר ט"ו בשבט" הוצבו שלושים מיני פירות כנגד שלושה עולמות המתוארים בקבלה: א. עולם העשייה - הוא העולם הארצי, עולם החומר בו אנו חיים - וכנגדו עשרה מיני פירות קליפים, שתוכם נאכל וקליפתם נזרקת (כגון אגוזים, רימונים, שקדים). ב. עולם היצירה - נמצא במדרגה רוחנית גבוהה יותר - וכנגדו עשרה מיני פירות גלעיניים, שגלעינם נזרק וחיצוניותם נאכלת (כגון תמרים, זיתים, חרובים). ג. עולם הבריאה הוא הנעלה, והרוחני שבעולמות - וכנגדו עשרה מיני פירות הנאכלים בשלמותם ואין בהם פסולת (כגון תאנים, תפוחים, ענבים).

כמו בסדר פסח, גם במהלך ה"סדר של ט"ו בשבט" שתו ארבע כוסות יין, אלא שצבעו של היין השתנה מכוס לכוס: אדום, לבן, מעורב ורובו אדום, מעורב ורובו לבן. צבעו המשתנה של היין מסמל את ארבע עונות השנה: חורף, אביב, קיץ וסתיו.

בימינו נפוץ מנהג אכילת פירות גם בחוגים שאינם נמנים על המקובלים ושומרי המצוות. בצד ההנאה מהפירות הטעימים מתעוררות שאלות בנוגע לערכם התזונתי. להלן מידע חיוני:

תמר - התמר בריא לגוף, הוא שומר על הלב ועל מערכת העיכול, מסייע במניעת סרטן וטוב לדיאטה, שכן הוא משביע ודל בשומן ובקלוריות. הוא גם עשיר בוויטמינים, בסיבים תזונתיים ובמינרלים, ובתוספת חצאי אגוזי מלך הוא מעדן טעים ובריא.

רימון - ברפואה העממית והטבעית נוהגים להשתמש ברימון לסילוק טפילים מהמעיים, לריפוי פצעים, לטיפול בקמטי עור, לעצירת דימום, להקלה על טחורים, נגד שלשולים, לשיעול ובצקות, לטיפול באנמיה ולחיזוק האון המיני. ברימון ובמיץ הנסחט ממנו תכולה גבוהה מאוד של חומרים נוגדי

תשבץ 23 - שבט תשע"ה - פברואר

(ה) הגדרה מתחכמת; (ל) =בלע"ז; (ע) =עגה; (כ"מ) =כתיב מלא; (כ"ח) =כתיב חסר; (ש"מ) =שם משפחה; (ש"פ) =שם פרטי

		8	7	6	5		4	3	2	1	
12					11				10		9
	17					16		15		14	13
		20					19				18
	25		24			23		22			21
		28		27					26		
	34	33			32	31				30	29
			36								35
40				39					38		37
					44	43				42	41
	48				47				46		45
	51						50				49

מאונז: 1. הואשם בלי סיבה (6,4);
 10. חלק במצלמה; 11. חטיף; 13. איבר בגוף; 15. עיר עתיקה בארץ; 17. שוקן בגוי לשעבר (ה); 18. יצר; 19. הזיל (כ"ח);
 20. עמידת קשב; 21. שפט את השבט (ה); 23. ז"ל; 25. מין מטבע; 26. פונדק; 27. משקל במדרגה (ה); 29. מותר לו; 31. מזוהם רוחנית; 33. כוכב בהיר מאד; 35. סוג פירות; 36. לעדה יש שער בפנים (ה); 38. הרי; 39. חיקה לשם הונאה; 41. בקרבם; 44. טוען; 45. יופחת; 47. עודפת; 49. חודש זה; 50. גילית סוד; 51. ישן.

מאונז: 2. חזק בדיר (ה); 3. לא קיים בטורקית; 4. הונאה; 5. שפה; 6. צפור שיר; 7. רצה; 8. כינוי רומז למין זכר; 9. עיר בברזיל; 12. שם מדינה; 14. עיר בשוויץ; 16. מקטעים (ל); 17. עם, אך לא משלנו (ה); 22. גבוה; 24. הוזהר מרנן; 26. מעשה תנור; 27. יהיר; 28. מעוכבת; 30. בן חוה; 32. אות; 34. בוסתן תורשתי (ה); 36. ביזוי; 37. מחפיר; 39. מצוי; 40. שיח מדברי; 42. מכשיר ניקוב; 43. חזקה בגבול ישראל (ה); 44. בדיוק; 46. יחידת הספק; 48. שר.

טל"ח hornikn@zahav.net.il

פתרון תשבץ 23

1. 48; 2. 18; 3. 17; 4. 39; 5. 24; 6. 15; 7. 22; 8. 19; 9. 10; 10. 11; 11. 13; 12. 17; 13. 10; 14. 14; 15. 15; 16. 16; 17. 17; 18. 18; 19. 19; 20. 20; 21. 21; 22. 22; 23. 23; 24. 24; 25. 25; 26. 26; 27. 27; 28. 28; 29. 29; 30. 30; 31. 31; 32. 32; 33. 33; 34. 34; 35. 35; 36. 36; 37. 37; 38. 38; 39. 39; 40. 40; 41. 41; 42. 42; 43. 43; 44. 44; 45. 45; 46. 46; 47. 47; 48. 48; 49. 49; 50. 50; 51. 51.

שאלות	ט"ו בשבט תשע"ה - פברואר 2015	מאת נח הורניק	טריוויה 16
מה מיוחד בעצי הסקווייה, עצי מונטזומה ועצים מעניינים אחרים ?			
תשובות	<p>עצי הסקווייה (<i>Sequoia</i>), ממשפחת עצי האורן (עצי מחט), נקראים בשם זה על שמו של חוקר טבע אינדיאני. הם גדלים ביערות אחדים בארה"ב, בעיקר בקליפורניה, ושם הם נקראים גם בשם רד ווד (Red Wood). יער כזה, למשל, ה-Muir Woods NM, נמצא לא הרחק מצפון לסן-פרנסיסקו, ויש יער בשם Giant Sequoia NM שנמצא מדרום לפארק יוסמיטי. גילם של עצים אלה מגיע למאות ואף לאלפי שנים. יש ביניהם שגוהים מ-100 מ' וקוטר גזעם כ-12 מ'. יש גם עץ סקווייה כל כך רחב שחצבו פתח בגזעו וסללו דרכו כביש. יש עוד עצים מיוחדים ברחבי העולם, כמו זה הנקרא "מונטזומה" שנמצא בדרום מקסיקו, שקוטר גזעו הוא כ-60 מטר, או עצי הבאובב באפריקה. גם בארץ יש לנו כל מיני עצים מעניינים ומיוחדים, כמו; השקמה הגדולה בנתניה; עצי השקמים ליד הבימה בת"א; עץ האלה על קברו של רבי טרפון בקדישא שבגליל; החרוב של רבי שמעון בר יוחאי בפקיעין; עצי הפיקוס ושדרת הושינגטוניות במקווה ישראל; ועוד רבים אחרים שקשה למנותם.</p>		

העמותה למען האזרח הוותיק - רעננה
פרויקט ח.י.ל.

הליכה נורדית

יתרונות ההליכה הנורדית

- מפעילה, מחזקת ומגמישה את שרירי פלג גוף עליון
- משפרת כושר גופני
- משפרת סיבולת לב ריאה ומייעלת זרימת דם.
- מפחיתה עומס מהגב התחתון וממפרקי הברכיים
- מקלה על הליכה בעליות, בירידות ובשטחים חלקים
- משפרת יציבה ומאזנת את שיווי המשקל
- מגבירה שריפת קלוריות
- פעילות נעימה בחברותה המאפשרת שיחה בזמן הפעילות
- מתאימה לגברים ולנשים ברמות הליכה שונות ובכל גיל

יפתח קורס הליכה נורדית בקרוב
(לפי מס' הנרשמים).

צ'יקונג - בימי שני בשעה 17.00
במרכז היום - ההגנה 114 רעננה.

פרטים והרשמה אצל מרים:
09-7747041, 052-2546043

העמותה למען האזרח הוותיק - רעננה
רח' ההגנה 114, פינת רחוב חנה סנש, רעננה
טלפון: 09-7747041 / פקס: 09-7729320

מרכז יום לקשיש ברעננה

תוכניות מיוחדות לחודש פברואר 2015

- יום חמישי 05.02.15 בשעה 10:30: הרצאה מפי ח"כ לשעבר נינו אבסדזה בנושא: "המשבר הכלכלי ברוסיה והתערורות האופוזיציה".
- יום חמישי 12.02.15 בשעה 10:30: הרצאה מפי חיים נתנאל בנושא "ניסיונו של אברהם בעקידת יצחק".
- יום חמישי 19.02.15 בשעה 10:30: הרצאה מפי אילן ברק בנושא: "מלחמת העולם השנייה-היבט מנהיגותי".
- יום חמישי 26.02.15 בשעה 10:30: מסיבת יום הולדת לילדי פברואר והופעה של הזמר קובי הדר.

מכירות במרכז בחודש פברואר 2015

המכירות תתקיימו ברחבת הכניסה של המרכז בין השעות 10:00-12:00:

- יום ראשון 01.02.15 מכירת בגדים של חברת "שיבולים".
  - יום ראשון 08.02.15 מכירת בגדי נשים.
  - יום שני 16.02.15 מכירת אביזרי אופנה.
  - יום ראשון 22.02.15 מכירת הלבשה תחתונה.
- * יתכנו שינויים בתוכנית.

נא להתקשר למרכז יום לקשיש ולהרשם ☎ 09-7711598

העמותה לאזרח הוותיק רעננה
מרכז תעסוקה כושר ופנאי ההגנה 114 רעננה

חוגים ופעילויות

חברת זמר

ימי שישי בשעה 09:00. 100 ש"ח לחודש
בהדרכת: עוז פרנקו

חדר כושר

שבוע ניסיון ללא התחייבות!

נופשון בירושלים

18-19/3/15

לילה אחד מלון "קראון פלאזה" כולל טיולים.

טיולי פריחות

ב-12.2.15 טיול פריחות ב-18.2.15 טיול שביל ישראל לנחל דיסון.

קורסי מחשבים:

קורס CBOOK - עיצוב והדפסה.
סדנא לעריכת אלבומי תמונות.
בהדרכת שמוליק רובין.
הכרת המחשב, האינטרנט ודואר אלקטרוני.
למתחילים בהדרכת שמוליק רובין.
פיקסה - מהמצלמה ועד לאלבום פיקסה.
פייסבוק - הכרת התוכנה ושימוש ברשת חברתית.

יוגה על כסאות

ביום ג' 10.2 ב-11.30
שעור ניסיון ללא תשלום

הרשמה ופרטים

מרכז תעסוקה כושר ופנאי ההגנה 114 רעננה טל. 7720707

ברכות מאו ואיגואים ארוז

למאיר קצין ורעייתו

לרגל הולדת הנכדה שחר.

*****

לחניה שמיר

לרגל נישואי נכדה רון עם בח"ל לירון

*****

לאריק אורלב ומשפחתו

לרגל הולדת הנכד עדי

*****

לדני רביץ ורעייתו

לרגל הולדת הנכדה יעלי

*****

ללאה קליין,

הוותיקה בחברי מערכת "כיוון חדש"
לכבוד יום הולדתך ה-80!

אי ייגן שמאור
ובריאור ארוז אכואם !